

EESTI KEELE RIIGIEKSAM 2022

LUGEMISOSA HINDAMISJUHEND

1. Eesti keele riigieksami hindamine on anonüümne. Riigieksami lugemisosa hinnatakse üks kord. Vastuste hindamisel lähtutakse hindamisjuhendist.
2. Lugemisülesanded eeldavad sidusaid normikirjakeelseid vastuseid, mille pikkus on 50–100 sõna. Vastuses võib vajaduse korral esitada loetelu. Loetelu vormistuse kohta eeldatakse, et see oleks läbivalt ühtlane, kuid loetelu vormistamise vigu ei arvestata õigekeelsusvigadena.
3. Igas vastuses hinnatakse sisu ja õigekeelsust eraldi aspektina. Punktid märgitakse eksamitööle.
4. Olenevalt lugemisülesande keerukusest hinnatakse vastuse sisu maksimaalselt kas 8 või 13 punktiga (vt tabel 1).
5. Vastuste sisu hindamisel lähtutakse võimalike vastuste loendist ja ülesandepõhistest hindamiskriteeriumidest. Eksaminandide vastused ei pea võimalike vastustega sõna-sõnalt kokku langema.
6. Iga vastuse õigekeelsust hinnatakse maksimaalselt 2 punktiga (vt tabel 2).
7. Kui vastuse sisu hinnatakse 0 punktiga, siis õigekeelsust eraldi ei hinnata ja eksamitööle märgitakse mõlema aspekti eest 0 punkti.
8. Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande sisu tulemust ühe tasandi võrra.
9. Kui eksaminand on vastuses kirjutanud ülesandes nõutust rohkem argumente, näiteid, põhjendusi vms, siis läheb hindamisel arvesse vaid nõutud arv, alustades esimesest.
10. Vastuse vormistus hakkab sisu tulemust mõjutama siis, kui sellest on tingitud puudujäägid vastuse täpsuses ja arusaadavuses.
11. Eksaminand võib alustekstile viidata ridade ees olevate numbritega, kuid see ei ole kohustuslik.
12. Reaviited ei asenda tekstinäiteid.

Tabel 1. Lugemisülesannete hindamisskaala

Punktid	Punktid	Hindamiskriteeriumid
8	13	Vastus on täpne ja põhjalik; selgitused, põhjendused, järeldused ja/või hinnangud tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.
6	9	Vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuse mõni osis puudub või pole täpne); selgitused, põhjendused, järeldused ja/või hinnangud tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.
4	6	Vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool); enamik selgitusi, põhjendusi, järeldusi ja/või hinnanguid tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.
2	3	Üle poole ülesandest on lahendamata; suurem osa selgitustest, põhjendustest, järeldustest ja/või hinnangutest puudub või ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.
0	0	Vastus on vale või puudub.

Tabel 2. Õigekeelsuse hindamine

Punktid	Hindamiskriteeriumid
2	Vastuses ei ole õigekeelsusvigu.
1	Vastuses on 1–2 õigekeelsusviga.
0	Vastuses on 3 või rohkem õigekeelsusviga.

Õigekeelsusvead

- Õigekeelsusvigadeks loetakse ortograafiavead (täheortograafia, algustäheortograafia, kokku- ja lahkukirjutamine, lühendamine, kirjavahemärgistus jne) ja vormimoodustusvead (v.a õigekeelsussõnaraamatus toodud argikeelsed vormid).
- Kõik vead on täisvead.
- Ühe vastuse piires arvestatakse üheks veaks
 - ühes sõnas esinevad eri tüüpi õigekeelsusvead;
 - samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead;
 - sama lausetarindi puhul korduvalt ära jäetud või ülearune kirjavahemärk või kahepoolne vahemärk (jutumärgid, sulud);
 - kõrvallause, lauselühendi, kiilu, sh ütte ja hüüundi, järellisandi ja -täiendi ning lisanditaoliste määruste puhul korduvalt ära jäetud koma(d) või mõttekriips(ud).

Näiteks ühe vastuse piires loetakse üheks veaks

- eksimused veaohlikus sõnatüübis sama vormi moodustamisel, nt astmevahelduslike *ik*-liiteliste sõnade sama käändevormi moodustamise vead (nt osastava vormid **mõistliku*, **tuleviku*); vead *kontsert*-tüüpi võõrsõnade käänamisel ning *pesa*- ja *kõne*-tüüpi sõnade osastavavormide moodustamisel (nt **kontsertile*, **asfaltile*; *austas* **pere*, *kuulas* **kõne*);
- eksimused *likkus*-liitelistes sõnades käändevormist sõltumata (nt omastav **avalikuse*, nimetav **tegelikus*);
- si*-vorm mitmuse osastavas (nt **tublisi*, **külasi*, **vendasi*) muuttüübist sõltumata;
- sama lausetüübi puhul korduvalt ära jäetud lõpumärk;
- samas tarindis või lauseümbruses koma(de) puudumine, nt põimlauses sarnases ümbruses (*kuhu*-/kus-/kust-kohakõrvallaused);

täiendkõrvallused sõltumata siduvast asesõnast ja selle käändevormist (nt *mis-*, *mille-*, *mida-*, *millega-*; *kes-*, *kellele-*, *kellest-*vormiga algavad täiendkõrvallused));

6) kõik poolitusvead.

4. Ühe vastuse piires loetakse erinevateks vigadeks sidesõnaga *nagu* tarindite komastamise vead eri lauseümbrustes, nt järeltäiendilises lauses, kus *nagu* on kasutusel tähenduses 'näiteks'; kõrvallause alguses; võrdlustarindis.
5. Ilmselge hooletusviga (nt *nõuab *enale*, **tänapäeva*, **minglil ajahetkel* vms) jäetakse hindamisel arvestamata. Kui hooletusveal ja õigekeelsusveal on raske vahet teha, loetakse see õigekeelsusveaks (nt **keskond* vms).
6. Ebakorrektseid tähekujusid ei arvestata veana, kui tegemist on käekirja süsteemse eripäraga.
7. **Eksamitööle õigekeelsusvigu ei märgita.** Hindaja märgib õigekeelsusvead eraldi lehele. Märkmete lehele tuleb kirjutada eksamitöö kood ja selle töö hindamisel arvestatud õigekeelsusvead. Iga ülesande vastuse puhul tuleb välja tuua kolm esimest õigekeelsusviga, mida hindamisel on arvestatud.

VARIANT 1

1. Missugused tänapäeva ühiskonna nähtused ohustavad eesti kultuuri ja eestlasi? Sõnasta mõlema teksti põhjal kokku 4 nähtust. (10 punkti)

Võimalikud vastused

Eesti kultuuri ja eestlast ohustavad mitmed nähtused.

- (1) Üle piiri läinud tarbimine ning sellest tingitud prügi hulga suurenemine ja teised keskkonnaprobleemid: suurte keskkonnaprobleemide tõttu elavad meie lapsed „oluliselt kehvemal maailmas kui meie“, maailma ähvardab „ökoloogiline kollaps“.
- (2) Liigne informatsiooni hulk, mõteterohkus: „... meie teame kohutavalt palju, aga ei saa enam millestki aru. See tekitab segadust ja tunde, et maailm hakkab katki minema. Info on ohtlik, me oleme programmeeritud seda maksimaalselt vastu võtma, aga on saabunud hetk, kui meil ei ole seda kõike vaja.“
- (3) Harjumuspärase looduskeskkonna („suured metsad, tühi mererand, hajaasustus, korilus“) kadumine, millega koos kipub kaduma ka eestlase identiteet.
- (4) Eestlase kui muistse läänemeresoomlase varjujäämine eestlase kui eurooplase taha.
- (5) Oht, et eestlased kaotavad oma põlise kultuuri euroopalikule kultuurile / võib tekkida probleem, kuidas valitseda sellist rahvast, kes on küll läänemeresoomlane, aga täis Euroopa kultuuri (kas õnnestub leida tasakaal nende kahe poole vahel).
- (6) Euroopa olemine väärtuste kriisis, mis võib mõjutada ka eestlasi.

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 4 õiget osist: on sõnastatud mõlema teksti põhjal kokku 4 nähtust); selgitused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 3 õiget osist: on sõnastatud mõlema teksti põhjal kokku 3 nähtust); selgitused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool, vastuses on 2 õiget osist: on sõnastatud mõlema teksti põhjal kokku 2 nähtust / kummagi teksti põhjal 1 nähtus (kokku 2 nähtust) vm); enamik selgitusi tuleneb alustekstidest; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1 õige osis); suurem osa vastusest ei tugine alustekstidele; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekste on ulatuslikult ümber kirjutatud ja neid pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

2. Selgita, mis on Valdur Mikita tõlgenduses kultuuriprügi, ja too välja 2 põhjust, miks kultuuriprügi võib ohtlik olla. Põhjenda 2 tekstinäite abil, miks peab Mikita prügi universaalseks keeleks. (15 punkti)

Võimalikud vastused

- (1) Mikita leiab, et tänapäeva ühiskonnale on omane liigne hulk infot ja mõtteid, kuid suur hulk sellest, mida peame kultuuriks, on prügi, mida me ei vaja ja mis tuleks ära koristada.
- (2) Kultuuriprügi võib olla ohtlik, sest
 - 1) inimesed teavad „kohutavalt palju, aga ei saa enam millestki aru“ / inimesed ei oska eristada kvaliteetset kultuuri kultuuriprügist / tohutust infohulgast;
 - 2) inimesed ei vaja kogu infot, mis neid ümbritseb;
 - 3) mitteorienteerumine infos „tekitab segadust ja tunde, et maailm hakkab katki minema“;
 - 4) tekitab (järgnevatele põlvkondadele) mentaalseid probleeme.
- (3) Mikita arvates on prügi universaalne keel, sest
 - 1) kõik / eri vanuses inimesed mõistavad selle olemust/tähendust ühtemoodi („kui küsida (kolmeaastaselt) lapselt prügi kohta, siis ta saab sellest keelest kohe aru“);
 - 2) see on paljudele arusaadav/mõistetav (väikerahva hulgast välja kasvanud koristuspäeva „Teeme

ära!" idee, mis sai populaarseks paljude rahvaste hulgas, kuna oli kõigile arusaadav);

3) prügi on nagu muusika, mida kõik mõistavad.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 5 õiget osist: on selgitatud, mis on kultuuriprügi, toodud 2 põhjust kultuuriprügi ohtlikkuse kohta ning põhjendatud 2 asjakohase näite abil, miks prügi on universaalne keel); selgitused/põhjendused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 4 õiget osist); selgitused/põhjendused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist); enamik selgitusi/põhjendusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

- 3. Iseloomusta eestlast kui läänemeresoomlast ja eestlast kui eurooplast, tuues esile 2 läänemeresoomlasele ning 2 eurooplasele iseloomulikku tunnust (kokku 4 tunnust). Too tekstist 2 näidet selle kohta, kuidas on eestlases läänemeresoomlane ja eurooplane segunenud. (15 punkti)**

Võimalikud vastused

(1) Eestlane kui läänemeresoomlane

- 1) on sidunud oma identiteedi suurte metsade, tühjade mererandade, hajaasustuse, koriluse, puhta looduse, suulise pärimusega;
- 2) on maalähedane;
- 3) on olemuselt „metsik“, nagu vaimolend, seda olemust on raske tabada, mõista;
- 4) on tihedalt seotud loodusega, otsib looduses oma väepaiku, loob neile „maagilist indeksit“;
- 5) hoolib looduskeskkonnast;
- 6) kannab kultuuri, mis on „üks hämar, intuiitiivne ja sõnastamata traditsioonide sasipundar“, kuna „meil puuduvad varasemat kihistust kirjeldavad alustekstid (või oleme need aja jooksul unustanud)“.

(2) Eestlane kui eurooplane

- 1) tarbib kõrgkultuuri, on kultuurne, loeb raamatuid, käib teatris;
- 2) on ratsionaalne;
- 3) on ette aimatav, kergesti mõistetav;
- 4) on moodne/modernne (Skype).

Mitmel puhul on eestlase kui läänemeresoomlase ja eestlase kui eurooplase pool omavahel tihedalt seotud. Näiteid

- (1) „Eestlasel on eurooplase süda ja läänemeresoomlase hing.“
- (2) Õigel eestlasel on „ühes käes Skype ja teises väikene seenenuga“.
- (3) Eestlase ilumeel „kannab endas terakesi nii poolmüütilisest antiigist kui kaugest põhjalast“.
- (4) Eestlane armastab suvelavastusi: see on Mikita sõnul „vabastav antiikne karje kesk Läänemere soid ja rabasid“ / „Mõis männimetsas. Loss rabasaarel – või hoopis järve põhjas.“ / „Käime teatris ja loeme raamatuid, kuid samas otsime looduses väepaiku ja kalkuleerime neile maagilist indeksit.“
- (5) Eestlased on justkui „müstik-vanemteadurid ja imearstid torumehed“, st et intuiitiivne käib paaris ratsionaalsega.
- (6) Eestlased laenavad oma unistused ja eluvaate korraka kahest maailmast, nii Euroopa kui läänemeresoomse kultuuriruumist.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 6 õiget osist: 4 tunnust (2 läänemeresoomlase ja 2 eurooplase tunnust) ning 2 asjakohast näidet selle kohta, kuidas on eestlases läänemeresoomlane ja eurooplane segunenud); järeldused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 4–5 õiget osist); järeldused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist); enamik järeldusi tuleneb alustekstidest; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstidele; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekste on ulatuslikult ümber kirjutatud ja neid pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

VARIANT 2

1. Mis on *bookstagram*? Nimeta 3 *bookstagram*'ide populaarsuse põhjust. (10 punkti)

Võimalikud vastused

- (1) *Bookstagram* on Instagrami keskkonnas avaldatud kaunis, kureeritud, eesmärgistatud foto teosest / Instagramis raamatuid tutvustav illustreeritud postitus / Instagrami konto, kus jagatakse lugemissoovitusi ja kunstilisi pilte raamatutest.
- (2) *Bookstagram*'id on populaarsed, sest
 - 1) ilusad ja huvitavad pildid köidavad / pakuvad vaatamisrõõmu;
 - 2) nende abil saab *bookstagrammer* tutvustada uusi teoseid / koguda sotsiaalmeedias tuntuks;
 - 3) nende abil saab vaataja tutvuda uute teostega;
 - 4) nende abil saab olla kursis uute trendidega kirjanduses / sellega, millised raamatud inimesi könetavad;
 - 5) raamatuid ei pea ise lugema, võib piirduda pildi ja pildiallkirja / tutvustuse lugemisega;
 - 6) nende lugemine võtab vähe aega;
 - 7) tegemist on meelelahutusega;
 - 8) tekib dialoog jälgijate ja *bookstagrammer*'ite vahel;
 - 9) need aitavad koondada inimesi, kellele meeldivad raamatud ning kes teevad neist ilusaid fotosid;
 - 10) algoritmid juhatavad inimesi üha uute postituste juurde.

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 4 õiget osist: selgitus ja 3 põhjust, miks *bookstagram*'id on populaarsed); vastus tuleneb alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 3 õiget osist: selgitus ja 2 põhjust); vastus tuleneb alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 2 õiget osist, nt selgitus ja 1 põhjus, miks *bookstagram*'id on populaarsed / selgitus puudub, kuid nimetatud on 2 põhjust, miks *bookstagram*'id on populaarsed); enamik vastusest tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1 õige osis); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

2. Selgita 3 aspektist lähtuvalt, kuidas luua head *bookstagram*'i kontot. Toeta iga aspekti näitega tekstist või Rahva Raamatu *bookstagram*'idelt. (15 punkti)

Võimalikud vastused

Selleks, et luua head *bookstagram*'i kontot, on vaja

- 1) leida oma nišš / olla originaalne / leida oma stiil, käekiri;

Näiteid Agnes Neieri tekstist:

„Üks *bookstagrammer* postitab näiteks iga päev, igal kolmandal päeval lisab ta seejuures pildi erinevast raamatust sama pleedi peal, sama tassiga, sama valgusega.”

„Populaarne *bookstagrammer* Elizabeth Sagan kasutab raamatuid näiteks selleks, et ehitada neist tiibu, kleite ja sabasid ning lamada nende peal.”

„... raamaturiiulite ümberkorraldamine on sage *bookstagram*'i postituste teema.”

Näiteid Rahva Raamatu *bookstagram*'idest:

tutvustatakse uudiskirjandust / müügil olevaid raamatuid / Eesti autoreid ja nende teoseid.

- 2) teha õnnestunud fotosid rekvisiitide taustal;

Näiteid Agnes Neieri tekstist:

„Kõige alus on hea kaamera, fototöötlusprogrammid ja rekvisiidid, kuid oluline on ka oma stiil, läbiv visuaalne käekiri.”

„Üks *bookstagrammer* postitab näiteks iga päev, igal kolmandal päeval lisab ta seejuures pildi erinevast raamatust sama pleedi peal, sama tassiga, sama valgusega.”

Näide Rahva Raamatu *bookstagram*’idest:

bookstagram’id on tehtud rekvisiitide taustal.

- 3) regulaarselt postitada;

Näide Rahva Raamatu *bookstagram*’idest: *bookstagram*’id on regulaarse postitamise näide.

Näide Agnes Neieri tekstist:

„Üks *bookstagrammer* postitab näiteks iga päev, igal kolmandal päeval lisab ta seejuures pildi erinevast raamatust sama pleedi peal, sama tassiga, sama valgusega.”

- 4) jälgijatega pidevalt suhelda

Näide Agnes Neieri tekstist:

„... mida rohkem sa suhtled ja oled aktiivne, seda rohkem tõstab algoritm su kontot esile.”

- 5) panna pildiallkirjaks põgus raamatu tutvustus, tsitaat või lihtsalt hüüatus, et väljendada põnevust seoses eesootava lugemiskogemusega;

Näide Agnes Neieri tekstist:

„Kas te olete seda juba lugenud? Ma olen nii põnevil!”

Näiteid Rahva Raamatu *bookstagram*’idest:

mõlemas *bookstagram*’is tutvustatakse teose sisu ja põhjendatakse, miks seda lugeda / kasutatakse emotikone.

- 6) leida tasakaal sponsitud postituste ja isiklikult valitud raamatute vahel;

Näiteid Agnes Neieri tekstist:

populaarsed kontod saavad kirjastajatelt hulganisti reklaami tegemiseks raamatuid; kirjastajate eesmärk on jõuda võimalikult laia publikuni, mistõttu suure jälgijaskonnaga kontod võivad muutuda ühenäoliseks, sest loetakse samu raamatuid.

- 7) tuleb hoida *feed* loomulik, orgaaniline, tuleb tõsta esile kirjanduse rikkust.

Näide Rahva Raamatu *bookstagram*’ist:

Ehini raamatu tutvustus, kus on palju juttu tema loomingu kirjanduslikust rikkusest.

- 8) kasutada häid vahendeid

Näide Agnes Neieri tekstist:

„Kõige alus on hea kaamera, fototöötlusprogrammid ja rekvisiidid...”

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 6 õiget osist: on selgitatud kolmest aspektist lähtuvalt, kuidas luua head *bookstagram*’i kontot, ja toodud 3 asjakohast näidet tekstist ja/või Rahva Raamatu *bookstagram*’idest); järeldused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 4–5 õiget osist: on selgitatud kolmest aspektist lähtuvalt, kuidas luua head *bookstagram*’i kontot, ja toodud 1–2 asjakohast näidet tekstist ja/või Rahva Raamatu *bookstagram*’idest); järeldused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist, nt on selgitatud ühest aspektist, kuidas luua head *bookstagram*’i kontot, ja toodud 2 asjakohast näidet tekstist ja/või Rahva Raamatu *bookstagram*’idest / on selgitatud kahest aspektist lähtuvalt, kuidas luua head *bookstagram*’i kontot, ja toodud 1 asjakohane näide tekstist või Rahva Raamatu *bookstagram*’ist); enamik järeldusi tuleneb alustekstidest; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstidele; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekste on ulatuslikult ümber kirjutatud ja neid pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

3. Selgita, mida tähendab mõte, et *bookstagrammer*’id on osa ärist. Too artiklist 5 näidet *bookstagram*’ide negatiivse mõju kohta lugejatele. (15 punkti)

Võimalikud vastused

- (1) *Bookstagrammer*’id on osa ärist, sest tihtipeale muutuvad nad kirjastajate käepikendusteks. Kirjastajate eesmärk on aga jõuda võimalikult laia publikuni. / Populaarsed *bookstagrammer*’id hakkavad saama kirjastustelt tasuta eksemplare või sponsoriraha ja reklaamivad kirjastusi.
- (2) Näited *bookstagram*’ide negatiivse mõju kohta lugejatele:
- 1) raamatute sisu muutub teisejärguliseks, esikohale seatakse raamatute esteetiline külg;
 - 2) raamatud võivad muutuda pelgalt rekvisiitideks;
 - 3) keskendutakse lugemise asemel kaunistele piltidele ja kokkuvõtetele ning teoste lugemiseni ei jõutagi;
 - 4) kaunid ja huvitavad pildid suhestuvad teinekord vähe teoste sisuga;
 - 5) mitmed suure jälgijaskonnaga kontod muutuvad ühenäoliseks, kuna loetakse samu raamatuid;
 - 6) kui inimesed jälgivad *bookstagram*’i kontot isikliku lähenemise pärast ja eriilmeliste teoste avastamiseks, siis pool võlust läheb kaotsi, kui põhisisu moodustub suurkirjastuste promomaterjalist;
 - 7) *bookstagram*’ides jääb käsitus sageli pinnapealseks (enamasti põgus raamatututvustus, tsitaat raamatust või lihtsalt hüüatus).

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 6 õiget osist: on selgitatud, mida tähendab mõte, et *bookstagrammer*’id on osa ärist, ja toodud 5 asjakohast näidet *bookstagram*’ide negatiivse mõju kohta lugejatele); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 4–5 õiget osist: on selgitatud, mida tähendab mõte, et *bookstagrammer*’id on osa ärist, ja toodud 3–4 asjakohast näidet *bookstagram*’ide negatiivse mõju kohta lugejatele); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist, nt on selgitatud, mida tähendab mõte, et *bookstagrammer*’id on osa ärist, ja toodud 2 asjakohast näidet *bookstagram*’ide negatiivse mõju kohta lugejatele / selgitus puudub, aga on toodud 3 asjakohast näidet *bookstagram*’ide negatiivse mõju kohta lugejatele); enamik järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

VARIANT 3

1. Sõnasta Madis Vasseri teksti põhjal 3 probleemi, millega peab arvestama inimene, kes soovib esemeid n-ö lõpuni kasutada. Too iga probleemi kohta näide tekstist (kokku 3 näidet). (10 punkti)

Võimalikud vastused

Inimene peab arvestama järgnevate võimalike probleemidega:

- 1) pilkamine / eelarvamuslik suhtumine („Sa käid riides nagu asotsiaal!“ öeldi mulle hiljuti suure komplimendina“ / „... lähedased teavad, et võivad pilgata, muretsemata minu enesekindluse riivamise pärast“);
- 2) garantii ei toimi / parandusteenus on muudetud võimalikult ebamugavaks/kalliks („... ekspertiis leidis, et olin botaseid kandnud(!), seega ei läinud auk garantii alla“ / „Minu nutitelefoni laadimisprobleemi füüsilise tõrke parandamise käigus leiti, et hea oleks ka kogu telefoni digitaalne sisu kustutada. Soolase lisatasu eest oleks muidugi saanud lasta kõik pildid varundada“);
- 3) kodune parandamine on muudetud peaaegu võimatuks („Mõelge näiteks moodsa nutitelefoni peale – isegi akut ei ole võimalik koduste vahenditega eemaldada“ / „Tänapäevase autoga on lugu sarnane – tundub, et ilma õige arvutikaablita pole lootustki aru saada, miks masin ühel hommikul enam ei käivitu“);
- 4) pika elueaga tooteid polegi võimalik osta („Kui kohalik kaubandusvõrk selliseid eluaegseid tooteid ei paku, võib teise äärmusena muidugi loobuda igasugustest illusioonidest, et müügil olev kaup hoolimata hinnast üldse kuigi kaua kestab, ja emmata targu taaskasutuskeskusi“).

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 6 õiget osist: on sõnastatud 3 probleemi ja iga probleemi kohta toodud asjakohane näide); vastus tuleneb alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 4–5 õiget osist: on sõnastatud 3 probleemi ja esitatud 1–2 asjakohast näidet); vastus tuleneb alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist, nt 1 probleem ja 2 näidet / 2 probleemi ja 1 näide vm); enamik vastusest tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

2. Selgita, mis inspireeriks Chris Rose'i teoorias esitatud 3 inimgruppi uusi tooteid vähem tarbima. Too Madis Vasseri või Terje Homutovi teksti või pildi põhjal 1 näide iga inimgruppi inspireeriva liikumise või tegevuse kohta (kokku 3 näidet). (15 punkti)

Võimalikud vastused

- (1) Inimesi, kelle jaoks on oluline turvatunne ja mõistlikkus, inspireeriks
- 1) kui vanade/kasutatud riiete kandmine oleks üleüldiselt aktsepteeritud ja ühiskonnas levinud normaalsus, nt enamik inimesi kannaks oma vanu üleriideid;
 - 2) põllumajanduses levinud trend kasutada vanu masinaid, nt põllumehed ostavadki 40 aastat vanu traktoreid, sest uusi on keeruline parandada / uus tehnika on kallis;
 - 3) toodete vastupidavus ja ringmajandus, nt Euroopa Komisjoni ringmajanduse tegevuskava sedastab, et tooted peaksid kestma kaua ja olema vastupidavad, nt näeb ette õiguse parandada tekstiile, elektroonikat jm;
 - 4) võimalus tõmbekeskustes asju parandada, vahetada kogemusi ja kasutada häid tööriistu, nt Tartus tegutsev Paranduskelder propageerib taaskasutust ja seal tegutsevad inimesed, kellel on paremad tööriistad/oskused;
 - 5) tarbijasõbralikumad garantiitingimused ning parandamise protsessi lihtsus ja odavus, nt Vasseri botaste ja nutitelefoni parandamine;

- 6) toote madal hind / toodete pikaajalisest kasutamisest tulenev rahaline võit, nt kulunud jope/üleriie kandmine.
- (2) Inimesi, kelle jaoks on oluline väline edu ja kaaslaste hinnang, inspireeriks
 - 1) vanade asjade väärtustamise kampaaniad ja reklaamid, nt Arengukoostöö Ümarlaua kampaania „Väärt vana“, mille eesmärk on luua asjade pikaajalise kasutamise positiivset trendi;
 - 2) kuulsuste eeskujuga vanu riideid, nt mõni kuulsus läheb vana kasukaga auhinnagalale/seltskonnaüritusele.
- (3) Inimesi, keda motiveerivad sisemised väärtused ja eetika, inspireeriks
 - 1) võimalus hoida/kaitsta keskkonda / säästlik elulaad, nt Tartus tegutsev Paranduskelder, mille eesmärk on olla eeskujuks teistele, et rajada terve ühiskond, kus taaskasutus on au sees; riide lõpuni kandmine ja taaskasutuskeskustest ostmise; kiirmoe vältimine;
 - 2) tööjõu alatasustamise probleemi teadvustamine, nt teisel pool maailma palgatakse kolm töötajat „ühe hinnaga“;
 - 3) soov isikliku eeskujuga maailma muuta, nt Vasser kannab riided lõpuni ja kirjutab sellest, Homutov kutsub üles muutma tarbijakäitumist.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 6 õiget osist: on selgitatud, mis inspireeriks kolme gruppi, ja toodud iga selgituse juurde asjakohane näide); järelused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 4–5 õiget osist: on selgitatud, mis inspireeriks kolme gruppi, ja toodud 1–2 asjakohast näidet); järelused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist); enamik järelusi tuleneb alustekstidest; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekste on ulatuslikult ümber kirjutatud ja neid pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

3. Sõnasta nii pildi kui ka Madis Vasseri ja Terje Homutovi teksti põhjal kokku 4 globaalset või üldinimlikku probleemi, mis tekivad, kui inimesed ostavad pidevalt uusi esemeid. Mida näeb üldise lahendusena Vasser, mida Homutov? (15 punkti)

Võimalikud vastused

Globaalsed või üldinimlikud probleemid, mis tekivad seoses sellega, et pidevalt ostetakse uusi asju, on järgnevad:

- 1) pideva nõudluse tõttu toodetakse ebakvaliteetset kaupa;
- 2) ebakvaliteetse kauba tootmine tekitab väga palju prügi/jäätmeid;
- 3) uute riide tootmine ja tarbijateni viimine on suur koormus keskkonnale;
- 4) kiirmoetööstuses on vajadus odava tööjõu järele / ei maksta õiglast palka;
- 5) maakera ressursid kulutatakse ära / tootmine/transport on energiamahukas;
- 6) pidevate uute lahenduste vajadus ei võimalda disaineritel rakendada oma loovust;
- 7) ei väärtustata esemeid / ei kasutata esemeid lõpuni;
- 8) osa inimesi peab oluliseks välist edu ja kaaslaste hinnanguid ning langetab otsuseid just nendest lähtuvalt, mitte aga globaalset heaolu arvestades.

Üldise lahendusena näeb Madis Vasser suhtumise muutumist asjade parandamisse ja vanade asjade kasutamisse / parandamise kättesaadavust või võimalikkust / „hüperkulutamise“ soosimist / asjade lõpuni kasutamist / inimeste teavitamist.

Üldise lahendusena näeb Terje Homutov tarbijate käitumise muutust / suurte kaubanduskettide turundusstrateegia muutumist.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 6 õiget osist: on esitatud 4 probleemi ja 2 lahendust); järeldused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses 4–5 õiget osist: on esitatud on 4 probleemi ja 1 lahendus / on esitatud on 3 probleemi ja 1–2 lahendust); järeldused tulenevad alustekstidest; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist); enamik järeldusi tuleneb alustekstidest; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstidele; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekste on ulatuslikult ümber kirjutatud ja neid pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

VARIANT 4

1. Sõnasta teksti põhjal 4 erinevat meetet, mis aitaks jõuda 2015. aastal sõlmitud Pariisi kliimakokkuleppe eesmärgini – süsinikuneutraalse majanduseni aastaks 2050. (10 punkti)

Võimalikud vastused

2015. aastal sõlmitud Pariisi kliimakokkuleppe eesmärgini aitaks jõuda järgmised meetmed:

- 1) võtta kasutusele nn puhas energia / süsinikuneutraalne energeetika / roheenergeetika / säästva energeetika tehnoloogia: tuule-, päikse-, hüdroenergia;
- 2) rajada süsinikuneutraalse energeetika taristu (nt elektrituulikud/päikesepaneelid/akutehnoloogiad / uued ülekandeliinid/jaotusvõrgud/alajaamad);
- 3) tagada ressursid (nt metallid), mida on vaja uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks (nt tuleb suurendada kaevandusmahte, investeerida uuringuprojektidesse);
- 4) võtta kasutusele tehnoloogiad, mis võimaldavad energiat salvestada / akutehnoloogiad (nt elektriautode liitiumioonakud, elektrivõrkude redoks-akusüsteemid);
- 5) võtta kasutusele elektriautod / minna üle süsinikuneutraalsetele autodele;
- 6) karmistada keskkonnanõudeid;
- 7) kujundada keskkonnapoliitikat / teha ühiskonnaülest koostööd;
- 8) Eestil väljuda põlevkivikesksest majandusmudelist.

Hindamiskriteeriumid

8 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 4 õiget osist: nimetatud on 4 meetet, mille abil on võimalik jõuda 2050. aastaks süsinikuneutraalse majanduseni); selgitused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 3 õiget osist); selgitused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

4 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 2 õiget osist); enamik selgitusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

2 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1 õige osis); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

2. Too tekstist 3 põhjust, millest on tingitud lähituleviku „uut tüüpi toormenälg“ Euroopas. Toeta iga põhjust tekstinäitega (kokku 3 näidet). (15 punkti)

Võimalikud vastused

- (1) 2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppe „kliimapoliitika elluviimine kasvatab järsult nõudlust paljude metallide järele“ / süsinikuneutraalse majanduseni jõudmine aastaks 2050 tähendab roheenergia kasutuselevõttu, aga süsinikuneutraalse energeetika taristu (nt elektrituulikud/päikesepaneelid/akutehnoloogiad / uued ülekandeliinid/jaotusvõrgud/alajaamad) ehitamine nõuab rohkesti haruldasi metalle. Näiteid:

valgusenergiat elektrienergiaks muundavate õhukeste fotoelementide tootmiseks läheb vaja indiumi;

avamere tuulepargi ühe kolmemegavattise elektrituuliku (püsिमagnetite) ehitamiseks läheb vaja ligi kaks tonni haruldasi muldmetalle;

tuuleenergeetikas on vaja rohkesti vaske / merekaablites kasutatakse vaske; „Prognoosi järgi vajab maailm järgmisel 25 aastal samas suurusjärgus vaske, kui on viimase 5000 aasta jooksul kaevandatud vase hulk kokku“;

indiumi kaevandatakse praegu maailmas vaid umbes 1000 tonni aastas, aga „prognoos näitab, et süsinikuneutraalse energeetika realiseerimiseks 2050. aastaks võib säästva energeetika tehnoloogiate tootmiseks vaja mineva liitiumi kogus ulatuda üle 900 protsendi võrreldes liitiumi praeguse aastase toodangumahuga“.

- (2) Kõrgtehnoloogia, digitaalne majandus, automatiseeritud süsteemid ja rahvastiku kasv, linnastumine ning vaesuse vähenemine tähendab suurenevat vajadust toorme järele. Näiteid:
- nutitelefonide tootmiseks läheb vaja üle 50 elemendi;
 - „Viimastel kümnenditel kõikidesse eluvaldkondadesse ulatuv tööstusrevolutsioon, mille kõrgtehnoloogilisi vilju loeme igati tavapäraseks, on olnud revolutsiooniline ka tootmistsükli „nähtamatus“ osas“;
 - Euroopa kõrgtehnoloogiline tööstus vajab rohkesti tooret (nt muldmetalle, antimoni).
- (3) Paljude vajaminevate metallide varud on ebapiisavad / senine kaevandusmaht on olnud väga tagasihoidlik / ei tehta piisavalt investeeringuid uute maavarade leiukohtade avastamiseks. Näiteid:
- „[Euroopa] kaevandusmaastik on viimasel veerandsajal aastal olnud letargiline ning investeeringud uute maavararessursside leidmisesse tagasihoidlikud, seda osaliselt rikaste maapinnalähedaste maardlate ammendumise, teisalt aga ka rangete keskkonnanormide, kõrgete keskkonnamaksude ja kasvava ühiskondliku kaevandamisvastasuse koostoimel“;
 - „Euroopas ei kaevandata praegu haruldasi muldmetalle ega piisavas koguses liitiumi“.
- (4) Kaevandamisvõime suurendamine on keeruline. Näiteid:
- „... saab arvestada maavaradega, mille lähiajal kasutamine on tehnoloogilistest, keskkonna-, legaalistest ja sotsiaalsetest aspektidest võimalik ja majanduslikult kasumlik“;
 - maavarade otsingu- ja uuringuprojektidesse investeerimine on riskantne ja kapitalimahukas;
 - Euroopas kehtivad ranged keskkonnanormid, kõrged keskkonnamaksud ja ühiskonnas kasvab kaevandamisvastasus;
 - „... otsinguprojektist varude tegeliku kaevandamise alustamiseni kulub aega rohkem kui kümme aastat“, seega sõltuvad lähituleviku võimalused minevikus tehtud otsustest.
- (5) Geopoliitika mõjutab toorme kättesaadavust ja hinda. Näiteid:
- baasmetallide ja mitmete nn kriitiliste kõrgtehnoloogiliste metallide hinnad maailmaturul pole stabiilsed;
 - USA-Hiina kaubandussõja käigus võeti kaalumisele terase ja alumiiniumi imporditollid;
 - Hiina, mis domineerib haruldaste muldmetallide põhilise tootjamaana, on ähvardanud piirata haruldaste muldmetallide müüki;
 - Euroopa tarnib toormeid nii Hiinast kui ka poliitilistele ja sotsiaalsetele kriisidele aldistest arengumaadest, olles seega sõltuv globaalsel turul toimuvast.

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 6 õiget osist: on toodud välja toormepuuduse 3 põhjust ja igaüht toetatud asjakohase näitega); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 4–5 õiget osist); järeldused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 3 õiget osist); enamik järeldusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1–2 õiget osist); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alustekst on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.

3. Millised on teksti 2 põhisisõnumit Eesti ühiskonnale? Toeta kumbagi sõnumit tsitaadiga (kokku 2 tsitaati). (15 punkti)

Võimalikud vastused

Põhisõnumid:

- 1) Eesti ühiskond peaks teadvustama, et seoses roheenergeetikale üleminekul / kliimaeesmärkide poole liikumisega / uute tehnoloogiate kasutuselevõttuga / kõrgtehnoloogilise tööstusega suureneb maailmas lähiajal drastiliselt vajadus uut tüüpi toorme, sealhulgas haruldaste metallide järele;

Tsitaate

„... on selge, et mitmete kriitiliste metallide varud on ebapiisavad, katmaks kliimaneutraalse majanduse poole liikumisega kaasnevat suuremat toormevajadust.”

„Üha selgemaks saab, et Euroopa lähiaastakümnete stabiilsuse tagatiseks ei piisa enam sõest ja terasest. Vaja läheb uusi kriitilisi metalle.”

„Raporti sõnum on ühene: kliimapoliitika elluviimine kasvatab järsult nõudlust paljude metallide järele.”

2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppe järel „võttis Maailmapank ette analüüsi selgitamiseks, kuidas kavandatava süsinikuneutraalse energeetika taristu ehitamine võiks mõjutada globaalset toormenõudlust”.

- 2) poliitikud peaksid kujundama senisest konkreetsemat ressursi-/toormepoliitikat, st teadvustama vajadust uurida Eesti maavarasid / mõjutama ressursi-/toormepoliitikat;

Tsitaate

„Piirkonna toormesõltumatust saaks kasvatada, kui kohalik tootmine suureneb. Paljud Euroopa riigid on asunud oma metallipotentsiaali taas uurima ja tegutsema ressursisektori taaselustamise nimel, adudes praeguse toormeturu pingelisust ja ühtlasi kõrgtehnoloogiliste metallide vajadusega avanevaid uusi võimalusi.”

„Eelneva valguses vajab ka Eesti lähiajal senisest konkreetsemat toormepoliitikat ja sihtide seadmist.”

- 3) Eesti ühiskond tuleb ette valmistada maavarade uurimiseks / kohaliku tootmise suurenemiseks / maavarade kaevandamiseks vm.

Tsitaate

„Majanduskeskkond, kus tarbijaeelistused ja Euroopa maksupoliitika on nihkumas rohetechnoloogiate kasuks, pikemaajalised prognoosid ennustavad üheselt metallide kogunõudluse kasvu ning süvenev proteksionistlik geopoliitika sunnib Euroopat vaatama oma siseturult hangitava toorme järele, annab võimaluse visandada tulevikustsenaariume, milles Eesti maapõueressursid ja nende ressursside väärindamine kõrgtehnoloogilisteks toodeteks võiks luua praegusest põlevkivikesksest majandusmudelist suuremat lisandväärtust.”

„Visioonide realiseerimine ja oma maapõueressursside toel rikkamaks saamine nõuab meilt tarkust ja innovatsioonivõimekust, aga ka ühiskonnaülest koostööd. Kuid tuleviku mõistliku ressursipoliitika väärtust ei saa mõõta ainult rahas.”

- 4) Eesti inimesed peavad olema innovatiivsed / valmis innovatsiooniks / valmis koostööks / käituma targalt.

Tsitaat

„Visioonide realiseerimine ja oma maapõueressursside toel rikkamaks saamine nõuab meilt tarkust ja innovatsioonivõimekust, aga ka ühiskonnaülest koostööd.”

Hindamiskriteeriumid

13 p – vastus on täpne ja põhjalik (vastuses on 4 õiget osist: on sõnastatud 2 põhisõnumit ja esitatud 2 asjakohast tsitaati); järelused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

9 p – vastus toob esile olulisema, kuid selles on mõni puudus (vastuses on 3 õiget osist: on esitatud 2 põhisõnumit ja 1 asjakohane tsitaat); järelused tulenevad alustekstist; vastus on loogiline ja arusaadav.

6 p – vastus on pealiskaudne ja/või lünklik (ülesandest on lahendatud vähemalt pool: vastuses on 2 õiget osist); enamik järelusi tuleneb alustekstist; vastus on kohati ebaloogiline/ebaselge, kuid see ei takista arusaamist.

3 p – üle poole ülesandest on lahendamata (vastuses on 1 õige osis); suurem osa vastusest ei tugine alustekstile; vastus on ebaloogiline/ebaselge, mille tõttu on sellest raske aru saada.

0 p – vastus on vale või puudub.

Kui alusteksti on ulatuslikult ümber kirjutatud ja seda pole korrektselt refereeritud või tsiteeritud, langetatakse ülesande tulemust ühe tasandi võrra.